

Biuro Spraw Wewnętrznych Policji

Informacja na temat stanu zagrożenia przestępczością dotyczącą Policji w 2019 roku

Warszawa, marzec 2020 r.

Wstęp

Niniejsza „Informacja na temat stanu zagrożenia przestępczością dotyczącą Policji w 2019 roku”, którą przekazujemy Państwu wzorem lat poprzednich, stanowi zasadniczą część materiału sprawozdawczego z działalności BSWP w ubiegłym roku, który zgodnie z zapisem art. 5b. ust. 10 ustawy o Policji¹, został przekazany Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji. Pominięto jedynie szczegółowe kwestie związane z funkcjonowaniem BSWP, jako utworzonej w polskiej Policji z dniem 27 stycznia 2018 r. jednostki organizacyjnej służby spraw wewnętrznych Policji, jak również z wykonywaniem poszczególnych rodzajów czynności służbowych w celu realizacji zadań określonych w art. 5b ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, tj. rozpoznawania, zapobiegania i zwalczania przestępczości policjantów i pracowników Policji oraz przestępstw przeciwko obrotowi gospodarczemu popełnianych na szkodę Policji, określonych w art. 296-306 Kodeksu karnego, a także wykrywania i ścigania sprawców tych przestępstw, a także - w zakresie zleconym przez Inspektora Nadzoru Wewnętrznego - funkcjonariuszy i pracowników Policji, Straży Granicznej i Służby Ochrony Państwa lub strażaków i pracowników Państwowej Straży Pożarnej.

Zatem w „Informacji ...” zawarto:

- **opis stanu zagrożenia przestępczością w Policji**, w oparciu o procesowe efekty zrealizowanych czynności służbowych, **wraz z charakterystyką wybranych rodzajów zagrożeń** dotyczących funkcjonowania Policji, pojmowanej nie tylko jako ponad 120-tysięczna formacja złożona z funkcjonariuszy i pracowników wyposażonych w szerokie uprawnienia, ale także jako instytucja zarządzająca wielkimi zasobami majątku i informacji,
- **wskazanie działań BSWP wymagających kontynuacji**, w kierunkach wynikających z własnego rozpoznania, jak również zleconych szczegółowych zadań np. dotychczasowego zaangażowania w przeciwdziałanie zagrożeniom przy realizacji Programu Modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017-2020, w części realizowanej przez Komendanta Głównego Policji.

Należy zaznaczyć, że przedstawiony w niniejszej „Informacji...” statystyczny obraz przestępczości związanej z funkcjonowaniem Policji, opracowany został na podstawie danych własnych, czyli odnoszących się do postępowań karnych, które wszczęto w oparciu o materiały przekazane prokuratorowi przez BSWP, lub w których funkcjonariusze Biura wykonywali powierzone czynności śledztwa prokuratorskiego. Nie uwzględnia on natomiast pewnej liczby spraw, w których Prokuratura wszczęła i prowadziła postępowanie bez udziału BSWP.

Przy charakteryzowaniu podstawowych zagrożeń przestępczością z udziałem policjantów uwzględniono obszary funkcjonowania Policji generujące zagrożenia, zarówno te „rzeczywiste” - wyrażające się co roku znaczną liczbą popełnionych przestępstw (takie jak korupcja przy kontroli ruchu drogowego czy ujawnianie informacji i materiałów służbowych), jak też niektóre przestępcze zachowania policjantów/pracowników w służbie/pracy i poza nią, które, choć w skali roku występują stosunkowo nielicznie, to każdy zaistniały przypadek wpływa negatywnie na sprawność funkcjonowania Policji, jak również na jej wizerunek i poziom społecznego zaufania do Policji (jak udział policjantów

¹ Art. 5b. ust. 10 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji: Komendant BSWP przedstawia corocznie do dnia 31 stycznia ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych informację o działalności BSWP.

w przestępczości narkotykowej, stosowanie przemocy na służbie lub w rodzinie, popełnianie przestępstw kryminalnych, czy gospodarczych, nawet w ramach zorganizowanej grupy przestępczej). Poruszona została również problematyka zagrożeń działaniami na szkodę interesów majątkowych Policji ze strony osób spoza środowiska policyjnego, która w ocenie BSWP zasługuje na podkreślenie w związku z możliwością wystąpienia realnego zagrożenia nielegalnymi praktykami ze strony potencjalnych dostawców sprzętu i usług dla Policji. Wskazano też dotychczasowe zaangażowanie w inicjowanie i prowadzenie działań - zarówno własnych, jak również realizowanych we współpracy z kierownikami właściwych jednostek organizacyjnych Policji oraz komórek służby wspomagającej - w celu zapewnienia bezpiecznego i racjonalnego wykorzystania środków wydatkowanych na policyjne inwestycje, a pochodzących z Programu Modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017-2020.

Obraz zagrożeń dot. Policji, zaprezentowany w rozdziale I niniejszej „Informacji ...” na podstawie danych odnoszących się do procesowych efektów pracy BSWP w 2019 roku (uzyskanych w wyniku zrealizowanych czynności operacyjno-rozpoznawczych, a także czynności dochodzeniowo-śledczych) został uzupełniony o wynikające z nich wnioski, które są istotne z punktu widzenia planowania bądź kontynuacji działań przez samo Biuro, a ponadto mogą okazać się przydatne np. dla kadry kierowniczej Policji.

W rozdziale II „Informacji...” zaprezentowano natomiast priorytetowe kierunki działań BSWP oraz podejmowane inicjatywy na rzecz Policji, realizowane w 2019 roku, jak też aktualnie kontynuowane. Podobnie jak w latach ubiegłych, przy ich charakteryzowaniu przypomniano o potrzebie współdziałania z BSWP, a także podkreślono rolę nadzoru służbowego w Policji.

I. Analiza stanu zagrożenia przestępczością w środowisku policyjnym w 2019 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim - w oparciu o dane Biura Spraw Wewnętrznych Policji.

W niniejszym rozdziale „Informacji...” zaprezentowano obraz statystyczny przestępczości w Policji, a także niektórych przestępstw na szkodę Policji, opracowany na podstawie danych zgromadzonych przez BSWP, odnoszących się do efektów postępowań karnych:

- wszczętych na podstawie materiałów przekazanych prokuratorowi przez BSWP,
- śledztw prokuratorskich, w których funkcjonariusze BSWP wykonywali powierzone czynności.

Postępowania te dotyczyły zarówno przestępstw popełnionych przez funkcjonariuszy i pracowników Policji, jak też przez osoby spoza Policji - dokonujące przestępstw wspólnie z policjantami, a także, w przypadku niektórych rodzajów przestępstw - na szkodę formacji.

I.1. Przestępczość policjantów.

Tabela nr 1

Dane dotyczące przestępczości funkcjonariuszy Policji w służbie i poza służbą w latach 2018 i 2019

	2018 rok	2019 rok
Liczba funkcjonariuszy, którym przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstwa	284	271
Liczba przestępstw zarzuconych funkcjonariuszom Policji	821	625

Źródło: Dane własne BSWP

W 2019 r. 271 policjantom przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstw - wskaźnik dynamiki w stosunku do 2018 r. wyniósł **95%**. Policjantom tym zarzucono w 2019 r. popełnienie 625 przestępstw - wskaźnik dynamiki w stosunku do 2018 r. wyniósł **76%**.

Tabela nr 2

Dane dotyczące liczby funkcjonariuszy Policji, którym przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstw w latach 2018 i 2019 - w podziale na województwa oraz wg właściwości jednostek

Województwa	Liczba funkcjonariuszy w 2018 roku	Liczba funkcjonariuszy w 2019 roku
KUJAWSKO-POMORSKIE	14	11
POMORSKIE	20	17
LUBUSKIE	10	13
WIELKOPOLSKIE	26	13
ZACHODNIO-POMORSKIE	7	7

DOLNOŚLĄSKIE	29	32
PODLASKIE	8	5
LUBELSKIE	10	18
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	8	10
ŚLĄSKIE	52	43
ŚWIĘTOKRZYSKIE	1	3
MAŁOPOLSKIE	14	11
ŁÓDZKIE	16	11
OPOLSKIE	11	12
PODKARPACKIE	11	11
KGP	2	0
KSP	30	25
MAZOWIECKIE	10	18
CBŚP	4	6
CPKP	0	4
BSWP	1	1

Źródło: Dane własne BSWP

W 2019 r. największą liczbę funkcjonariuszy, którym przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstw odnotowano w województwie śląskim (**43**). Wysoki poziom odnotowano także w garnizonach: dolnośląskim (**32**) i w stołecznym (**25**).

Tabela nr 3

Dane dotyczące funkcjonariuszy Policji, którym przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstw w latach 2018 i 2019 - wg kryterium rodzaju służby

	Liczba funkcjonariuszy w 2018 roku	Liczba funkcjonariuszy w 2019 roku
Służba prewencyjna	213	179
Służba kryminalna	58	75
Służba śledcza	4	6
Służba kontrterrorystyczna	0	4
Służba wspomagająca	8	6
Służba spraw wewnętrznych	1	1

Źródło: Dane własne BSWP

W 2019 r. największa liczba funkcjonariuszy Policji, którym przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstw, wystąpiła w służbie prewencyjnej. Wynosiła ona 179 funkcjonariuszy i stanowiła **66%** ogółu policjantów, podejrzanych w 2019 r. Liczba funkcjonariuszy Policji służby kryminalnej, którym przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstw wyniosła 75 i stanowiła **26%** ogółu policjantów, podejrzanych w 2019 r. Liczba funkcjonariuszy Policji służby śledczej wyniosła 6 i stanowiła **2%** ogółu policjantów, podejrzanych w 2019 r. Taka sama liczba i proporcja, dotyczy podejrzanych policjantów służby wspomagającej. Najmniejsze liczby funkcjonariuszy Policji, którym 2019 r. przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstw wystąpiły w służbie kontrterrorystycznej² - 4 i służbie spraw wewnętrznych - 1.

² Utworzona na mocy Ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw - z uwagi na to brak jest danych za 2018 rok.

Tabela nr 4

Dane dotyczące stażu służby funkcjonariuszy Policji w chwili popełnienia zarzucanego przestępstwa, w 2018 i 2019 r., w ujęciu procentowym (na podstawie daty popełnienia pierwszego przestępstwa)

Staż służby funkcjonariuszy	2018 rok		2019 rok	
	Dane w liczbach	Dane w procentach	Dane w liczbach	Dane w procentach
do 3 lat	41	14	45	17
4 - 10 lat	92	32	90	33
11 - 15 lat	53	19	55	20
16 - 20 lat	48	17	48	18
21 lat i powyżej	50	18	33	12

Źródło: Dane własne BSWP

W 2019 r. połowę, tj. **50%** funkcjonariuszy Policji, którym przedstawiono zarzut popełnienia przestępstwa, stanowili policjanci o stażu służby nie większym niż 10 lat.

I.2. Przestępczość pracowników Policji.

Tabela nr 5

Dane dotyczące przestępczości pracowników Policji w latach 2018 i 2019

	2018 rok	2019 rok
Liczba pracowników Policji, którym przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstwa	22	12
Liczba przestępstw zarzuconych pracownikom Policji	31	17

Źródło: Dane własne BSWP

W 2019 r. 12 pracownikom Policji przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstw - wskaźnik dynamiki w stosunku do 2018 r. wyniósł **54%**. Pracownikom tym przedstawiono w 2019 r. 17 zarzutów popełnienia przestępstw - wskaźnik dynamiki w stosunku do 2018 r. wyniósł **55%**.

I.3. Przestępczość osób spoza Policji.

BSWP realizuje ustawowe zadania w stosunku do osób spoza Policji, które:

- występują wraz z policjantem (pracownikiem Policji) jako drugi podmiot tej samej relacji przestępczej, np. korupcji: przyjmujący - wręczający określoną korzyść, obrotu narkotykami: nabywca - dealer,
- uczestniczą wspólnie z funkcjonariuszami i pracownikami Policji w popełnianiu tych samych przestępstw o charakterze kryminalnym lub gospodarczym (np. oszustw, kradzieży, rozbojów),
- popełniają przestępstwa na szkodę Policji.

Tabela nr 6**Dane dotyczące przestępczości osób spoza Policji, pozostających w obszarze zainteresowania BSWP w latach 2018 i 2019**

	2018 rok	2019 rok
Liczba osób spoza Policji, którym przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstwa	85	135
Liczba przestępstw zarzuconych osobom spoza Policji	306	359

Źródło: Dane własne BSWP

W 2019 r. 135 osobom spoza Policji przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstw - wskaźnik dynamiki w stosunku do 2018 r. wyniósł **159%**. Osobom tym przedstawiono w 2019 r. 359 zarzutów popełnienia przestępstw - wskaźnik dynamiki w stosunku do 2018 r. wyniósł **117%**.

Podsumowując podstawowe dane obrazujące statystykę procesową wszystkich opisanych powyżej kategorii osób z Policji i spoza niej, należy stwierdzić, że w wyniku postępowań przygotowawczych prowadzonych w 2019 r. z udziałem BSWP, łącznie 418 podejrzanym przedstawiono ogółem 1001 zarzutów popełnienia przestępstw. W analizowanych kategoriach, nastąpił nieznaczny wzrost liczby podejrzanych osób, która w 2018 r. wynosiła łącznie 391, natomiast zmniejszyła się liczba zarzuconych im przestępstw, która w 2018 r. obejmowała 1158 czynów.

I.4. Obraz najpoważniejszych zagrożeń przestępczością policjantów w 2019 r.**Tabela nr 7****Liczba przestępstw zarzuconych funkcjonariuszom Policji w latach 2018 i 2019 - ogółem oraz w wybranych kategoriach przestępstw (tj. tych, w których przedstawiono najwięcej zarzutów)**

	2018 rok	2019 rok
Z ustaw szczególnych	19	41
Przeciwko ochronie informacji	19	34
Przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	27	37
Przeciwko życiu i zdrowiu	32	27
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości	36	38
Przeciwko mieniu	63	44
Przeciwko wiarygodności dokumentów	126	91
Przeciwko działalności instytucji państwowych i samorządowych	444	245
Ogółem	821	625

Źródło: Dane własne BSWP

W 2019 r. największa liczba zarzutów popełnienia przestępstw, przedstawionych funkcjonariuszom Policji dotyczyła przestępstw przeciwko działalności instytucji państwowych i samorządowych. Wynosiła ona 245 zarzutów i uległa zmniejszeniu w stosunku do 2018 r. - wskaźnik dynamiki wyniósł **55%**. Druga pod względem wielkości liczba zarzutów popełnienia przestępstw, przedstawionych funkcjonariuszom Policji dotyczyła przestępstw przeciwko wiarygodności dokumentów. Wynosiła ona 91 zarzutów - wskaźnik dynamiki w stosunku do 2018 r. wyniósł **72%**. Trzecia pod względem wielkości liczba zarzutów popełnienia przestępstw, przedstawionych funkcjonariuszom Policji dotyczyła przestępstw przeciwko mieniu. Wynosiła ona 44 zarzuty - wskaźnik dynamiki w stosunku do 2018 r. wyniósł **70%**. Należy podkreślić, że stosunkowo nieliczne, bo sprowadzające się w 2019 r. do 34 przypadków, zarzuty w kategorii przestępstw przeciwko ochronie informacji, nie odzwierciedlają rzeczywistego poziomu zagrożenia w obszarze korzystania z zasobów informacji Policji oraz postępowania z materiałami, którymi dysponuje Policja ponieważ zachowania przestępcze w tym obszarze, były zarówno w 2019 r. jak i w poprzednich latach kwalifikowane także z innych artykułów kodeksu karnego, a ich łączna liczba okazała się znacznie wyższa. Jednocześnie należy zaznaczyć, że w wykresie nr 7 pominięto te kategorie, w których w analizowanych latach 2018 i 2019 wystąpiły pojedyncze przypadki lub brak przypadków przestępstw, dlatego ogólne liczby przestępstw zarzuconych policjantom w tych latach nie stanowią sumy przestępstw w 8 kategoriach, przedstawionych na wykresie.

Przy charakteryzowaniu zagrożeń o charakterze korupcyjnym w Policji należy przypomnieć, że zgodnie z art. 1 ust. 3 ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, *korupcją jest obiecywanie, proponowanie, wręczanie, żądanie, przyjmowanie przez jakąkolwiek osobę, bezpośrednio lub pośrednio, jakiegokolwiek nienależnej korzyści majątkowej, osobistej lub innej, dla niej samej lub jakiegokolwiek innej osoby, lub przyjmowanie propozycji lub obietnicy takich korzyści w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu funkcji publicznej lub w toku działalności gospodarczej*. Zgodnie z konwencjami, ratyfikowanymi przez Polskę w ramach Rady Europy, jako korupcyjne sklasyfikowano następujące przestępstwa określone w polskim kodeksie karnym: sprzedajność, przekupstwo, płatną protekcję, a także nadużycie funkcji publicznej w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej.

Tabela nr 8

Stosunek procentowy liczby przestępstw o charakterze korupcyjnym (w tym nadużycia władzy w celu osiągnięcia korzyści) i pozostałych przestępstw, zarzuconych funkcjonariuszom Policji w latach 2018 i 2019

	2018 rok		2019 rok	
	Dane w liczbach	Dane w procentach	Dane w liczbach	Dane w procentach
Przestępstwa korupcyjne (art. 228-230 kk, 231 par. 2 kk)	307	37	159	25
Pozostałe przestępstwa	514	63	466	75

Źródło: Dane własne BSWP

W 2019 r. liczba przestępstw o charakterze korupcyjnym, zarzuconych funkcjonariuszom Policji wyniosła 159 i stanowiła **25%** ogółu zarzuconych im przestępstw. Wskazuje to na **spadek tej proporcji o 12%** w stosunku do poziomu odnotowanego w 2018 r.

Wśród pozostałych 75% przestępstw, których popełnienie zarzucono w 2019 r. funkcjonariuszom Policji, najliczniej występowały inne kategorie przestępstw pozostające w zainteresowaniu BSWP:

1/ związane z wykonywaniem czynności służbowych:

- przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów,
- przestępstwa przeciwko ochronie informacji, w tym sprzedaż informacji przez policjantów,
- przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, które wraz z kategorią przestępstw przeciwko wymiarowi sprawiedliwości, związane są przede wszystkim z zagrożeniem stosowania przez policjantów przemocy przy wykonywaniu czynności administracyjno-porządkowych i dochodzeniowo-śledczych.

2/ niemające bezpośredniego związku ze służbą:

- przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- przestępstwa związane z przemocą w rodzinie, mieszczące się przede wszystkim w kategoriach: przeciwko rodzinie i opiece, obyczajności i seksualności oraz czci i nietykalności cielesnej,
- przestępstwa kryminalne - kradzieże, rozboje (w tym dokonywane w związku z udziałem w grupach przestępczych),
- przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji.

Tabela nr 9

Stosunek procentowy liczby poszczególnych przestępstw korupcyjnych oraz nadużycia władzy w celu osiągnięcia korzyści, zarzuconych funkcjonariuszom Policji w latach 2018 i 2019

	2018 rok		2019 rok	
	Dane w liczbach	Dane w procentach	Dane w liczbach	Dane w procentach
Sprzedajność (art. 228 kk)	105	34	57	35,9
Przekupstwo (art. 229 kk)	7	2	3	1,9
Płatna protekcja (art. 230-230a kk)	0	0	1	0,6
Nadużycie funkcji w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej (art. 231 par. 2 kk)	195	64	98	61,6

Źródło: Dane własne BSWP

W 2019 r. liczba 98 przypadków przedstawienia policjantom zarzutów nadużycia funkcji w celu osiągnięcia korzyści, sięgnęła blisko **62%** zarzuconych im czynów o charakterze korupcyjnym. Proporcja

ta pozostała na poziomie zbliżonym do odnotowanego w 2018 r. Jednocześnie liczba 57 przypadków przedstawienia policjantom zarzutów sprzedajności, stanowiła blisko **36%** zarzuconych im czynów o charakterze korupcyjnym i także jest zbliżona do proporcji odnotowanej w 2018 r. W przypadku obu tych rodzajów przestępstw korupcyjnych odnotowano 2019 r. niemal dwukrotny spadek ilości zarzuconych przestępstw, wyrażonych w liczbach bezwzględnych.

Należy podkreślić, że w 2019 r. stosunek przestępstw o charakterze korupcyjnym (**25%**) do pozostałych przestępstw zarzucanych policjantom, jest o **12%** niższy niż w 2018 r., kiedy wynosił 37%. Jednocześnie w latach 2018 - 2019, wśród zarzucanych przestępstw o takim charakterze, nadal dominowało nadużycie funkcji w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej.

W kontekście tego ostatniego wniosku należy zaznaczyć, że:

- ocena prawnokarna i zastosowanie kwalifikacji czynu (w tym przypadku korupcyjnego) z udziałem funkcjonariusza publicznego, należy do organu prowadzącego śledztwo - prokuratora,
- zauważalna w ostatnich latach praktyka częstszego stosowania kwalifikacji zachowań korupcyjnych z art. 231 § 2 k.k. i objęcie takimi zarzutami proporcjonalnie większej niż wcześniej grupy zachowań z udziałem policjantów, w pewnym stopniu może „zacierać” faktyczny obraz skali dopuszczenia się przez nich osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej w związku z nadużyciem władzy, ponieważ niektóre z tak zakwalifikowanych stanów faktycznych będą dotyczyć sytuacji, w których przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków przez funkcjonariusza na szkodę interesu publicznego lub prywatnego, wiązało się z osiągnięciem korzyści nie przez niego samego, a przez inną osobę.

I.4.1. Korupcja i inne przestępstwa w obszarze zagrożeń, związanym z pełnieniem służby na drogach.

Wykonywanie przez funkcjonariuszy Policji czynności związanych z kontrolą ruchu drogowego i obsługą zdarzeń drogowych nadal generuje największe zagrożenie wśród obszarów funkcjonowania Policji, potencjalnie zagrożonych popełnianiem przestępstw.

Najczęstsze działania policjantów jako sprawców w tym obszarze, polegają na:

- przyjmowaniu korzyści majątkowych/osobistych (lub ich obietnicy) od kierujących, w zamian za odstąpienie od czynności służbowych lub za obniżenie rangi czynu (np. z przestępstwa na wykroczenie czy z wykroczenia na inne wykroczenie, za popełnienie którego przewidziano niższą karę i liczbę albo brak punktów karnych),
- fałszowaniu, poświadczaniu nieprawdy w dokumentacji służbowej, dotyczącej zdarzeń drogowych,
- współdziałaniu z osobami i podmiotami w celu wyłudzenia odszkodowań komunikacyjnych.

Tabela nr 10

Stosunek procentowy liczby przestępstw popełnionych w związku z pełnieniem służby na drogach do wszystkich pozostałych przestępstw, zarzuconych funkcjonariuszom Policji w latach 2018 i 2019

	2018 rok		2019 rok	
	Dane w liczbach	Dane w procentach	Dane w liczbach	Dane w procentach
Przestępstwa na drogach	295	36	156	25
Pozostałe przestępstwa	526	64	469	75

Źródło: Dane własne BSWP

W 2019 r. liczba zarzuconych funkcjonariuszom Policji przestępstw związanych ze służbą na drogach, wyniosła 156 i stanowiła **25%** ogółu przestępstw zarzuconych policjantom. Wskazuje to na **spadek tej proporcji o 11%** w stosunku do poziomu odnotowanego w 2018 r. Pomimo odnotowanego w ubiegłym roku spadku skali zagrożenia tego rodzaju przestępczością w stosunku do ogółu przestępstw popełnionych przez policjantów, BSWP nadal podkreśla, że ta **sfera czynności służbowych i związane z nią nadużycia, pozostają najpoważniejszym spośród zagrożeń, występujących w Policji.**

Tabela nr 11

Stosunek procentowy liczby zarzuconych funkcjonariuszom Policji przestępstw o charakterze korupcyjnym, popełnionych w związku ze służbą na drogach do pozostałych przestępstw o charakterze korupcyjnym, zarzuconych ogółem funkcjonariuszom Policji w latach 2018 i 2019

	2018 rok		2019 rok	
	Dane w liczbach	Dane w procentach	Dane w liczbach	Dane w procentach
Przestępstwa korupcyjne w związku z pełnieniem służby na drogach	157	51	86	54
Pozostałe przestępstwa korupcyjne	150	49	73	46

Źródło: Dane własne BSWP

W 2019 r. liczba przestępstw o charakterze korupcyjnym, zarzuconych funkcjonariuszom Policji w związku z pełnieniem służby na drogach wyniosła 86 i stanowiła **54%** ogółu zarzuconych im przestępstw o charakterze korupcyjnym. Wskazuje to na **wzrost tej proporcji o 3%** w stosunku do poziomu odnotowanego w 2018 r.

Wyniki analizy zagrożenia przestępczością policjantów przy pełnieniu służby na drogach wyznaczają także na kolejne lata priorytetowy kierunek działań profilaktycznych i wykrywczych. Należy zaznaczyć, że działaniom tym powinien towarzyszyć wzmocniony nadzór ze strony bezpośrednich przełożonych nad pełnieniem i rozliczaniem przebiegu służby przez funkcjonariuszy ds. prewencji i ruchu drogowego.

I.4.2. Ujawnianie materiałów, informacji służbowych Policji, przede wszystkim poprzez: przekazywanie danych z policyjnych i pozapolicyjnych baz danych oraz informacji z prowadzonych spraw osobom nieuprawnionym, w tym grupom przestępczym.

Przestępstwa przeciwko ochronie informacji, polegające na ujawnieniu przez funkcjonariusza Policji (pracownika Policji) osobie nieuprawnionej informacji, którą uzyskał w związku z wykonywaniem czynności służbowych, w tym także niejawniej, stanowią samoistne przestępstwa, a częstokroć towarzyszą różnym przejawom przestępczości w środowisku policyjnym i przybierają różne formy, a m.in. ujawniania przypadkowym osobom „sensacyjnych” szczegółów z prowadzonych spraw, ujawniania i sprzedaży informacji dziennikarzom, detektywom, firmom zajmujących się autoholowaniem i pośrednikom ubezpieczeniowym oraz ostrzegania środowiska przestępczego przed planowanymi działaniami Policji w celu ochrony działalności przestępczej.

Ponadto w 2019 roku, w obszarze zagrożenia ujawnieniem informacji oraz materiałów służbowych, odnotowano szereg przypadków, noszących znamiona przestępstw, które były związane z upublicznianiem przez policjantów w mediach materiałów audio-video, dokumentów służbowych, a także zarejestrowanych własnych zachowań policjantów podczas służby.

Tabela nr 12

Dane dotyczące funkcjonariuszy Policji, którym przedstawiono zarzuty związane z pozyskaniem lub ujawnieniem informacji i materiałów służbowych (m.in. w sposób wyczerpujący znamiona przestępstw przeciwko ochronie informacji), w latach 2018 i 2019

	2018 rok	2019 rok
Liczba policjantów, którym zarzucono przestępstwa związane z pozyskiwaniem i ujawnianiem informacji	38	40
Liczba przestępstw zarzuconych policjantom, związanych z pozyskiwaniem i ujawnianiem informacji	207	95

Źródło: Dane własne BSWP

W 2019 r. 40 funkcjonariuszom Policji przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstw związane z pozyskaniem lub ujawnieniem informacji albo materiałów służbowych - wskaźnik dynamiki w stosunku do 2018 r. wyniósł **105%**. Policjantom tym przedstawiono w 2019 r. 95 zarzutów popełnienia przestępstw związanych z pozyskaniem lub ujawnieniem informacji i materiałów służbowych - wskaźnik dynamiki w stosunku do 2018 r. wyniósł **46%**.

Ujawniane przypadki dotyczą zarówno celowego przekazywania informacji przez skorumpowanych funkcjonariuszy, jak również sytuacji, wynikłych z niedostatecznego przestrzegania przepisów o ochronie informacji albo ze zwykłej nieostrożności funkcjonariuszy (a także pracowników Policji) w kontaktach ze środowiskiem pozapolicyjnym, czy też wręcz nieodpowiedzialnych zachowań, polegających na upublicznianiu materiałów, w tym dokumentów służbowych, w mediach. Z tego względu obowiązki ciążące na policjantach w zakresie ochrony informacji są im przypominane przez funkcjonariuszy BSWP podczas spotkań i szkoleń profilaktycznych w jednostkach i szkołach Policji. Temu celowi służy również kontynuowanie wręczania słuchaczom szkolenia zawodowego podstawowego,

opracowanego *Poradnika dla rozpoczynających służbę w Policji BEZPIECZNY START*, w którym jeden z rozdziałów poświęcony jest w całości zagrożeniu w obszarze informacji służbowej i jego negatywnym konsekwencjom, w innym zaś zwrócono uwagę na kwestię bezpieczeństwa korzystania przez policjantów z portali społecznościowych i inne aspekty związane z ochroną informacji służbowej, a także ochroną danych oraz wizerunku własnego i innych funkcjonariuszy - podczas funkcjonowania policjanta w życiu prywatnym.

Wyniki analizy zagrożenia w 2019 r. przestępczością policjantów (a także pracowników Policji) w obszarze materiałów i informacji służbowych, wyznaczają na rok bieżący i lata następne, kolejny priorytetowy kierunek działań profilaktycznych i wykrywczych. Także w tym przypadku - podobnie jak przy charakterystyce zagrożeń w obszarze służby na drogach - należy zaznaczyć, że działaniom BSWP powinien towarzyszyć wzmożony nadzór ze strony bezpośrednich przełożonych nad postępowaniem z informacjami i materiałami, którymi dysponuje Policja.

I.4.3. Udział policjantów w przestępczości narkotykowej.

W 2019 roku nastąpił zauważalny wzrost stwierdzonych przypadków udziału policjantów w przestępczości narkotykowej - w porównaniu do lat poprzednich, kiedy to w wyniku działań BSWP corocznie stwierdzano około kilkunastu przypadków popełnienia przez policjantów tego rodzaju przestępstw. Tym bardziej należy podkreślić, że każdy z tych przypadków stanowi poważne zagrożenie dla społeczeństwa, dobra służby i wizerunku Policji. W 2019 roku, zidentyfikowane zagrożenie w tym obszarze, dotyczyło w szczególności funkcjonariuszy legitymujących się stażem służby w Policji poniżej 15 lat.

Tabela nr 13

Dane dotyczące funkcjonariuszy Policji, którym przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstw związanych z narkotykami w latach 2018 i 2019

	2018 rok	2019 rok
Liczba policjantów, którym przedstawiono zarzuty związane z przestępczością narkotykową	9	18
Liczba przestępstw związanych z narkotykami, zarzuconych policjantom	13	35

Źródło: Dane własne BSWP

W 2019 r. 18 funkcjonariuszom Policji przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstw związanych z narkotykami - wskaźnik dynamiki w stosunku do 2018 r. wyniósł **200%**. Policjantom tym zarzucono popełnienie 35 przestępstw związanych z narkotykami, określonych w ustawie *o przeciwdziałaniu narkomanii* oraz w ustawie *Kodeks karny* - wskaźnik dynamiki w stosunku do 2018 r. wyniósł **269%**.

Wyniki analizy zagrożenia w 2019 r. przestępczością narkotykową policjantów, świadczące o podwojeniu w tym okresie liczby podejrzanych funkcjonariuszy, przy jednocześnie niemal trzykrotnym wzroście liczby zarzuconych im czynów, wskazuje na konieczność traktowania przez BSWP w roku bieżącym i latach następnych tego zagrożenia, jako kolejny priorytetowy kierunek prowadzonych działań profilaktycznych i wykrywczych.

I.4.4. Przemoc na służbie.

Możliwość zastosowania środków przymusu bezpośredniego jest uprawnieniem wszystkich policjantów, niemniej mając na uwadze liczbę i charakter czynności służbowych, statystycznie należy przyjąć, że nadużycia w zakresie stosowania przymusu mogą częściej zdarzać się w trakcie czynności administracyjno-porządkowych, wykonywanych przez funkcjonariuszy służby prewencyjnej. Analizując poziom tego zagrożenia należy mieć na uwadze sięgającą kilkunastu milionów w skali roku liczbę wykonywanych przez Policję różnych rodzajów czynności służbowych, w których prawo dopuszcza stosowanie środków przymusu bezpośredniego, a więc potencjalnie zagrożonych przemocą - nadużyciem środków przymusu - tj. interwencji, kontroli drogowych, zatrzymań na gorącym uczynku i osadzeń w PDOZ.

Prezentując dane o liczbie tego rodzaju przypadków potwierdzonych procesowo w śledztwach prowadzonych przy udziale funkcjonariuszy BSWP, należy podkreślić, że zagrożenie stosowaniem przez policjantów przemocy na służbie jest nadal szczegółowo monitorowane. W oparciu o dotychczasowe doświadczenia, wynikające z analizy zagrożenia jak i wyjaśniania zgłoszeń o tego rodzaju nadużyciach, w 2019 r. kontynuowano współdziałanie z kadrą kierowniczą jednostek organizacyjnych Policji i rzecznikami dyscyplinarnymi - zarówno w celu zapobiegania, jak też reagowania na stwierdzone przypadki przemocy na służbie. Niektóre kwestie dotyczące tej problematyki zostały poruszone także w dalszej części niniejszej „Informacji...”, poświęconej głównym kierunkom działań BSWP.

Tabela nr 14

Dane dotyczące funkcjonariuszy Policji, którym przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstw związanych ze stosowaniem przemocy na służbie w latach 2018 i 2019

	2018 rok	2019 rok
Liczba policjantów, którym przedstawiono zarzuty związane z przemocą na służbie	30	26
Liczba przestępstw związanych z przemocą na służbie zarzuconych policjantom	43	28

Źródło: Dane własne BSWP

W 2019 r. 26 funkcjonariuszom Policji przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstw związanych ze stosowaniem przemocy na służbie - wskaźnik dynamiki w stosunku do 2018 r. wyniósł **87%**. Policjantom tym zarzucono w 2019 r. popełnienie 28 przestępstw związanych ze stosowaniem przemocy na służbie - wskaźnik dynamiki w stosunku do 2018 r. wyniósł **65%**.

Pomimo, że, jak wcześniej wspomniano, potwierdzone w procesie karnym nieliczne przypadki stosowania przemocy na służbie stanowią znikomą liczbę w odniesieniu do kilkunastu milionów wykonywanych przez policjantów w skali roku czynności służbowych, potencjalnie „zagrożonych” nadużyciem uprawnień w tym zakresie, to każde nieuzasadnione albo dokonane niezgodnie z obowiązującymi przepisami użycie środków przymusu bezpośredniego przez policjantów służby prewencyjnej lub kryminalnej jest niezwykle szkodliwe w sferze relacji policjant - obywatel. Zwłaszcza

wówczas, gdy ustalony w niektórych przypadkach stan faktyczny świadczy o tym, że funkcjonariusze dopuszczają się pobicia lub wręcz znęcania się nad uprzednio zatrzymanymi i obezwładnionymi osobami. Niekiedy takie przypadki mają miejsce przy udziale albo biernej postawie innych funkcjonariuszy, będących uczestnikami tych czynności. Każdy z nich stanowi realne zagrożenie dla społecznego zaufania do Policji i godzi w jej wizerunek, jako formacji służącej społeczeństwu. Z tego względu wszelkie zgłoszenia, wskazujące na tego rodzaju nadużycie uprawnień, wymagają wszechstronnego wyjaśnienia - zarówno przez BSWP i Prokuraturę (pod względem naruszenia przepisów prawa karnego), jak również przez właściwych przełożonych i rzeczników dyscyplinarnych (pod względem naruszenia dyscypliny służbowej). Należy również w dalszym ciągu analizować przyczyny i dążyć do wyeliminowania jakichkolwiek przypadków użycia przemocy przez policjantów, wykorzystując przede wszystkim instrumenty nadzoru, a także oddziaływania profilaktycznego.

I.4.5. Nadużycia w sferze logistyki i finansów Policji; korupcja i „zmowy cenowe” przy zamówieniach publicznych.

W minionym roku prowadzono rozpoznanie zagrożeń w obszarze logistyki i finansów Policji, m.in. ze względu na kontynuowane przez jednostki organizacyjne Policji działania w zakresie inwestycji i zakupów sprzętu, finansowanych ze środków pochodzących z „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017-2020”, w części realizowanej przez Komendanta Głównego Policji.

Pomimo że, zagrożenie nadużyciami w sferze logistyki Policji pozostaje aktualne, niemniej ich specyfika nie pozwala na zestawienie danych statystycznych reprezentatywnych dla okresu analitycznego, czy porównania go z innym okresem, ponieważ w ujęciu rocznym wyniki pracy Biura sprowadzają się do ujawnienia nielicznych przypadków nadużyć, zaś proces wykrywczy w tych konkretnych przypadkach trwa nawet kilka lat. Logistyka stanowi natomiast obszar zagrożeń, które mogą generować poważne straty, zważywszy na olbrzymi majątek, jakim zarządza Policja. Najczęściej, pospolite w tym obszarze oszustwa i kradzieże dotyczą gospodarki paliwowej i magazynowej, eksploatacji pojazdów służbowych i należności finansowych (np. rozliczania delegacji). W zakresie gospodarki magazynowej, także w ubiegłym roku, uwzględniano w prowadzonych czynnościach problematykę rzetelności rozliczania amunicji służbowej - pod względem zagrożenia jej przywłaszczeniem przez niektórych policjantów (posiadających pozwolenie na prywatną broń palną) do wykorzystania podczas organizowanych przez nich komercyjnych zajęć strzeleckich poza służbą. Ponadto kontynuowano, podjętą w poprzednich latach inicjatywę, mającą na celu przeciwdziałanie i eliminowanie nieprawidłowości w sferze zaopatrzenia Policji, polegającą na weryfikacji tzw. zakupów podprogowych, tj. tych, które nie zostały zrealizowane w trybie postępowania o udzielenie zamówień dostaw, usług lub robót budowlanych, zaś ich wartość nie przekraczała ustawowo określonej kwoty 30 tys. euro.

Jednocześnie w analizowanym okresie prowadzono nadal rozpoznanie i zapobieganie zagrożeniu korupcją i innymi nadużyciami w obszarze zamówień publicznych Policji. W tych działaniach uwzględniono dotychczasowe rozpoznanie mechanizmów przestępczych, zwłaszcza w sferze oszukańczych praktyk dostawców towarów i usług, polegających na tzw. zmowie cenowej wykonawców. Należy zaznaczyć, że istotą tego przestępstwa, określonego w art. 305 § 1 k.k., jest działanie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, polegające na utrudnianiu lub udaremnianiu przetargu publicznego poprzez wchodzenie w porozumienie z inną osobą, działając na szkodę właściciela mienia albo osoby lub instytucji, na rzecz której przetarg jest dokonywany - w tym przypadku na szkodę Skarbu Państwa, reprezentowanego przez kierownika jednostki Policji. Na podstawie dotychczasowych doświadczeń należy podkreślić, że dla identyfikacji zagrożenia i zapobieżenia realizacji zmowy cenowej, niezbędne jest

przede wszystkim zachowanie przez kierowników i pracowników komórek służby wspomagającej, wnikliwości przy analizie ofert, jak również ostrożności przy ich akceptowaniu (zasada „ograniczonego zaufania”).

W celu ograniczania innych nielegalnych praktyk w zamówieniach publicznych Policji, a przede wszystkim zagrożenia korupcją, niezbędne jest - obok działań profilaktycznych i rozpoznawczych Biura - zaangażowanie kadry kierowniczej komórek służby wspomagającej. Dlatego też za konieczne należy uznać:

- zwracanie szczególnej uwagi na odpowiednią aktywność podległych policjantów i pracowników, w celu weryfikacji wiarygodności przedłożonej dokumentacji, a w przypadku wystąpienia zastrzeżeń - dopilnowanie, aby od oferentów (dostawców, wykonawców), na każdym etapie organizacji i realizacji, a także odbioru zamówienia publicznego, zażądano wyjaśnień oraz przeprowadzono ich wnikliwą analizę,
- odpowiednie reagowanie na symptomy, mogące wskazywać na przestępcze działanie, w tym sygnalizowanie właściwemu wydziałowi BSWP przypadków, nasuwających takie podejrzenie, a następnie także zapewnienie współpracy z Biurem przy ich wyjaśnianiu.

Ubiegły rok był okresem, w którym na podstawie dotychczasowych doświadczeń, kontynuowano realizację podjętych w 2017 r. inicjatyw, polegających na:

- doskonaleniu współdziałania w zapobieganiu i zwalczaniu nadużyć w obszarze logistyki i finansów Policji z kierownikami jednostek organizacyjnych i szkół Policji, kierownikami i pracownikami komórek służby wspomagającej tych jednostek i szkół oraz KGP,
- przekazywaniu właściwym komórkom organizacyjnym KGP np. do Biura Kontroli KGP, informacji i sugestii dot. nieprawidłowości przy realizacji zamówień publicznych, wynikających z wiedzy, uzyskanej przez BSWP w związku z wykonywaniem czynności służbowych, które, zdaniem Biura, mogą być przydatne przy realizacji przez te komórki aktualnych zadań w analizowanym obszarze funkcjonowania Policji.

Działania te były i nadal pozostają szczególnie ważne z uwagi na realizowane aktualnie inwestycje i zakupy ze środków, pochodzących ze wspomnianego wcześniej *Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017-2020*, w części realizowanej przez Komendanta Głównego Policji.

I.4.6. Przypadki popełniania przez policjantów poza służbą przestępstw o znacznym ciężarze gatunkowym, m.in. w związku z udziałem w grupach przestępczych.

Sprawy realizowane przez BSWP także w minionym roku świadczą o tym, że zagrożenie tego rodzaju naruszeniami przez niektórych policjantów obowiązującego porządku prawnego pozostaje nadal aktualne. Przypadki, ujawnione w toku spraw prowadzonych lub kontynuowanych przez BSWP wskazują na dokonywanie przez policjantów m.in. następujących poważnych przestępstw:

- przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu,

- przestępstwa rozbójnicze,
- pranie brudnych pieniędzy,
- nielegalny obrót towarami akcyzowymi,
- przestępstwa seksualne, w tym wobec małoletnich, przestępstwa związane z pornografią.

Niektóre z tych przestępstw policjanci popełniali przy ścisłym współdziałaniu z innymi osobami w ramach grupy przestępczej, w tym o charakterze zorganizowanym. Z ustaleń w prowadzonych sprawach wynika, że udział policjanta w ich popełnianiu wiąże się zwykle z wykorzystywaniem faktu służby w Policji oraz nadużywania wiedzy, możliwości służbowych lub zaufania społecznego do popełniania przestępstw lub unikania odpowiedzialności. Z tych względów szybkie wykrycie każdej nieuczciwej osoby funkcjonującej w szeregach Policji, to prawny i moralny obowiązek całego środowiska policyjnego.

W zapobieganiu popełniania tego rodzaju przestępstw dużą rolę odgrywa nadzór ze strony przełożonych, ścisłe przestrzeganie w jednostkach Policji przepisów regulujących ochronę informacji, reagowanie przez otoczenie służbowe policjanta lub pracownika, np. poprzez informowanie wyższych przełożonych albo BSWP - w przypadku wystąpienia wątpliwości co do ich uczciwości, na podstawie zauważalnych symptomów prowadzenia „podwójnego życia”, w tym utrzymywania podejrzanych kontaktów, okazywanego zainteresowania informacjami służbowymi w zakresie niewynikającym z wykonywanych zadań, nagłych nieobecności, a zwłaszcza - ponoszenia wydatków niemających pokrycia w oficjalnych dochodach. Instrumentami, przydatnymi dla przełożonych przy rozpoznaniu niektórych symptomów udziału w przestępczej działalności, może okazać się też weryfikacja oświadczeń majątkowych, a także prowadzenie przez komórki ds. bezpieczeństwa informacji postępowań sprawdzających w celu stwierdzenia, czy policjanci i pracownicy dają rękojmię zachowania tajemnicy.

I.4.7. Przemoc domowa z udziałem policjantów.

Czyny zabronione, polegające na stosowaniu przemocy domowej przez policjantów, są przestępstwami popełnianymi w obszarze zewnętrznych działań, niepozostających w związku z pełnioną służbą w Policji, niemniej problematyka ta pozostaje w zainteresowaniu BSWP. Należy przy tym zaznaczyć, że Biuro nie jest jedyną jednostką organizacyjną Policji, przy udziale której Prokuratura prowadzi postępowania przygotowawcze w sprawach o popełnienie przez funkcjonariuszy Policji takich przestępstw.

Występowanie przypadków stosowania przemocy domowej przez policjantów niewątpliwie wpływa negatywnie na wizerunek Policji, jako formacji powołanej m.in. do ścigania sprawców przestępstw. Dlatego należy podkreślić, że kluczowe znaczenie dla eliminowania tego zagrożenia ma podejmowanie wszelkiego rodzaju działań profilaktycznych przez wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Policji, których celem jest wprowadzanie, w ramach kontynuowania realizacji *Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinach policyjnych „MOC-tak, PRZEMOC-nie!”*, mechanizmów ochronnych służących przeciwdziałaniu przemocy domowej, jak również zwalczanie wszelkich ujawnionych przejawów przemocy domowej wśród policjantów. Należy także dodać, że główną rolę

w tym procesie powinni pełnić ich bezpośredni przełożeni, ponieważ mają największą siłę oddziaływania na podwładnych, możliwość rozpoznawania i reagowania na symptomy takich zachowań, ustalania ich przyczyn i podejmowania działań zaradczych.

Tabela nr 15

Dane dotyczące funkcjonariuszy Policji, którym przedstawiono zarzuty stosowania przemocy w rodzinie w latach 2018 i 2019

	2018 rok	2019 rok
Liczba policjantów, którym zarzucono stosowanie przemocy w rodzinie	13	12
Liczba przestępstw dot. przemocy w rodzinie zarzuconych policjantom	16	13

Źródło: Dane własne BSWP

W 2019 r. 12 funkcjonariuszom Policji przedstawiono zarzuty popełnienia przestępstw związanych ze stosowaniem przemocy w rodzinie - wskaźnik dynamiki w stosunku do 2018 r. wyniósł **92%**. Policjantom tym zarzucono w 2019 r. popełnienie 13 przestępstw związanych ze stosowaniem przemocy w rodzinie - wskaźnik dynamiki w stosunku do 2018 r. wyniósł **81%**.

I.5. Komentarz do charakterystyki zagrożenia przestępczością w Policji, w oparciu o dane własne BSWP.

Przedstawiony w rozdziale I niniejszej informacji częściowy obraz przestępczości z udziałem policjantów oraz pracowników Policji, a także osób spoza Policji, w latach 2018 i 2019, ilustruje z jednej strony poziom zagrożenia dotyczącego środowiska policyjnego, z drugiej zaś efektywność pracy Biura w tym okresie - przede wszystkim w zakresie zapobiegania i zwalczania przestępczości. **Odnotowany w 2019 r. nieznaczny spadek liczby podejrzanych policjantów, a jednocześnie znaczny spadek liczby podejrzanych pracowników Policji**, może świadczyć o wzroście świadomości i odpowiedzialności tych kategorii osób na skutek m. in. zintensyfikowanego przez BSWP oddziaływania profilaktycznego (wyrażonego zwiększeniem liczby przedsięwzięć profilaktycznych w tym okresie).

Z tego względu bardzo ważne pozostaje współdziałanie całego środowiska policyjnego w zakresie:

- profilaktyki wewnątrz Policji, a także działań informacyjnych i edukacyjnych, skierowanych do społeczeństwa (mających w konsekwencji ograniczać zagrożenie np. korumpowaniem, pozyskiwaniem informacji, czy innymi przestępczymi działaniami ze strony osób spoza Policji),
- doskonalenia rozwiązań prawnych i technicznych, które mają wpływ na bezpieczeństwo wykonywania czynności przez policjantów oraz sprawną weryfikację zastrzeżeń, zgłaszanych przez obywateli.

II. Priorytetowe kierunki działań BSWP oraz podejmowane inicjatywy na rzecz Policji.

Na podstawie analizy zagrożenia przestępczością dotyczącą Policji, za priorytetowe kierunki działań, realizowanych przez BSWP, należy uznać:

- działania w obszarze kontroli ruchu drogowego,
- działania na rzecz bezpieczeństwa informacji w Policji,
- działania w celu eliminowania zagrożeń, związanych z nielegalnym obrotem i zażywaniem narkotyków przez osoby ze środowiska policyjnego,
- działania w związku z realizacją zamówień publicznych Policji, w tym przeprowadzanych w ramach „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017-2020”, w części realizowanej przez Komendanta Głównego Policji,
- zapobieganie przestępczości w Policji.

II.1. Działania w obszarze kontroli ruchu drogowego.

W 2019 r. działaniom **rozpoznawczym i reaktywnym** w tym obszarze towarzyszyła **profilaktyka**, adresowana do policjantów pełniących służbę na drodze, ich przełożonych oraz samych uczestników ruchu drogowego. Biuro kontynuowało w ten sposób wdrażanie w Policji wypracowanych - na podstawie m.in. wniosków z corocznych analiz zagrożeń - kierunków działań, mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw (ze szczególnym uwzględnieniem przestępstw o charakterze korupcyjnym), tj.:

- wzmacnianie nadzoru służbowego wobec policjantów pełniących służbę na drogach,
- edukacja policjantów w zakresie prawidłowego wykonywania i dokumentowania czynności służbowych w obszarze kontroli ruchu drogowego i obsługi zdarzeń,
- podejmowanie przedsięwzięć profilaktycznych, skierowanych zarówno do policjantów, jak również do obywateli, a w szczególności kontynuowanie spotkań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania korupcji we wszystkich komórkach ds. ruchu drogowego i prewencji.

W 2019 r. policjanci wydziałów BSWP w województwach, na terenie których zlokalizowane są szkoły Policji oraz WSPol. w Szczytnie, wręczali uczestnikom szkolenia zawodowego podstawowego podczas zajęć profilaktycznych w szkołach Policji, egzemplarze drugiego wydania, opracowanego *Poradnika dla rozpoczynających służbę w Policji BEZPIECZNY START*, w którym jeden z rozdziałów poświęcony został właśnie przeciwdziałaniu zagrożeniom korupcyjnym przy kontroli ruchu drogowego i właściwemu reagowaniu na sytuacje korupcyjne. Wskazano w nim zagrożenia związane z pełnieniem służby na drodze, starając się uświadomić wstępującym do Policji, że zetknięcie się z nimi jest nieuniknione, zaś z drugiej strony - wskazać właściwy sposób postępowania w sytuacjach, kiedy sami staną się adresatami korupcyjnej propozycji albo świadkami przyjęcia korzyści przez innego funkcjonariusza. Ponadto funkcjonariusze wytypowanych wydziałów BSWP wręczali w 2019 r. uczestnikom szkoleń specjalistycznych *Poradnik dla policjantów pełniących służbę na drogach STOP*

KORUPCJI, dedykowany policjantom wykonującym czynności związane z kontrolą ruchu drogowego i obsługą zdarzeń drogowych. Praktyka wręczania poradników uczestnikom zajęć w szkołach Policji (szkolenia podstawowego i specjalistycznego) jest kontynuowana w bieżącym roku; planowane jest także zainicjowanie kolejnego wydania tych poradników (w zaktualizowanej wersji), celem stworzenia ich zasobu na następne lata.

Jednocześnie w BSWP funkcjonowało w 2019 r. wprowadzone w 2018 r. ułatwienie w przekazywaniu przez obywateli pocztą elektroniczną, informacji nt. podejrzeń korupcji i innych przestępstw policjantów - w postaci zamieszczonej na stronie www.policja.pl w zakładce BSWP, pod przyciskiem „KONTAKT”, dedykowanej pozycji pn. „ZGŁOSZENIE”, przy pomocy którego można zgłosić popełnienie przestępstwa m.in. w obszarze policyjnych czynności na drogach.

Odnosząc się do charakteryzowanej problematyki, należy podkreślić pozytywne efekty w aspekcie przeciwdziałania nadużyciom, jakie umożliwia dalsze wyposażanie radiowozów w zewnętrzny monitoring, a funkcjonariuszy w nasobne kamery osobiste, ponieważ te rozwiązania techniczne wzmacniają nadzór, zwiększają bezpieczeństwo prawne policjantów wykonujących czynności służbowe, a także stanowią istotne źródła dowodowe w ramach prowadzonych postępowań karnych bądź dyscyplinarnych.

II.2. Działania na rzecz bezpieczeństwa informacji w Policji.

Analiza zagrożenia ujawnianiem informacji służbowych wskazuje, że dotyczy ono zarówno zawartej w konkretnych sprawach wiedzy na temat zgromadzonego materiału i zamiarów Policji, jak też danych zawartych w policyjnych systemach informatycznych, a także innych np. telekomunikacyjnych. Policjanci i pracownicy Policji posiadający dostęp do tych zasobów są potencjalnie zagrożeni presją osób zabiegających o ujawnienie określonych danych. Jak już wskazano w szczegółowej charakterystyce tego obszaru, zawartej w pkt. I.4.2. niniejszej informacji - nie tylko osób ze środowiska przestępczego, ale także biur detektywistycznych, kancelarii prawnych, firm ubezpieczeniowych, mediów. Przede wszystkim do tych policjantów i pracowników Policji kierowane są propozycje ujawnienia informacji, w zamian za różnego rodzaju korzyści. Ze spraw udostępniana jest głównie wiedza o prowadzonych czynnościach policyjnych oraz osobach objętych działaniami operacyjnymi i czynnościami procesowymi, a z policyjnych i pozapolicyjnych baz danych wszelkiego rodzaju zawarte tam dane i inne informacje.

Zauważyć należy, że w celu monitorowania zagrożenia w tym obszarze kontynuowano weryfikację zasadności dokonywania przez policjantów i pracowników Policji sprawdzeń w odniesieniu do określonej kadry kierowniczej Policji. Kilkuletnia już praktyka prowadzenia tego rodzaju weryfikacji potwierdza jej słuszność, ponieważ w szeregu przypadkach ujawniono brak uzasadnienia dokonania sprawdzeń potrzebami służby, co skutkowało określonymi konsekwencjami służbowymi.

II.3. Działania w celu eliminowania zagrożeń, związanych z nielegalnym obrotem i zażywaniem narkotyków przez osoby ze środowiska policyjnego.

Ze względu na świadomość, jak poważne i wielowymiarowe zagrożenie stwarza angażowanie się policjantów i pracowników Policji w nielegalny obrót środkami odurzającymi lub substancjami psychotropowymi, a także zażywanie przez nich takich środków czy substancji, w 2019 r. kontynuowano

zarówno rozpoznawanie i reagowanie na przejawy tego zagrożenia, jak też przeciwdziałanie jego występowaniu.

Problematyka dotycząca niebezpieczeństw i bardzo poważnych skutków, jakie niesie to zagrożenie dla policjanta/pracownika Policji, ale także dla jego otoczenia, stanowi stały element spotkań i szkoleń profilaktycznych, prowadzonych przez funkcjonariuszy BSWP w jednostkach organizacyjnych i szkołach Policji. Wysoka szkodliwość zagrożenia ilustrowana jest przykładami z praktyki BSWP, które wskazują nie tylko konsekwencje karne i służbowe, ponoszone w takich przypadkach przez osoby ze środowiska policyjnego, ale także skutki w postaci destrukcji życia rodzinnego, stanu zdrowia itp. Jednocześnie przy takich okazjach przypomniany jest obowiązek szybkiego zareagowania przez samo otoczenie służbowe policjanta, czy pracownika, na zauważone symptomy zażywania narkotyków, zainteresowanie ich pozyskaniem, czy utrzymywanie pozasłużbowych kontaktów ze środowiskiem „narkotykowym”, jak również podkreślane są negatywne skutki lekceważenia, czy nawet tolerowania tego rodzaju symptomów.

II.4. Działania w związku z realizacją zamówień publicznych Policji, w tym przeprowadzanych w ramach „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017-2020”, w części realizowanej przez Komendanta Głównego Policji.

W 2019 r. kontynuowano planowe działania w zakresie rozpoznawania, zapobiegania i zwalczania przestępczości, związanej z realizacją od dnia 1 stycznia 2017 r., ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o ustanowieniu „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017-2020”.

Należy tu przypomnieć, że Komendant Główny Policji, w drodze Decyzji nr 83 z dnia 8 marca 2018 r., *zmieniającej decyzję w sprawie obowiązku współdziałania kierowników jednostek i komórek organizacyjnych Policji z Biurem Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji w zakresie realizacji „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017-2020”*, zobowiązał:

- Komendanta Biura Spraw Wewnętrznych Policji do sprawowania nadzoru nad czynnościami realizowanymi przez funkcjonariuszy kierowanego Biura, w zakresie realizowania zadań określonych w art. 5b ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, związanych ze stosowaniem przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o ustanowieniu „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa w latach 2017-2020”;
- kierowników jednostek organizacyjnych Policji, dyrektorów biur i równorzędnych komórek organizacyjnych KGP, Dyrektora Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji, Komendanta-Rektora Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, szkół policyjnych oraz Dyrektora Centrum Usług Logistycznych do współdziałania z Biurem Spraw Wewnętrznych Policji w realizacji tego zadania.

W 2019 r. kontynuowano działania, mające na celu rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie nieprawidłowości (przede wszystkim noszących znamiona przestępstw) przy realizacji wydatków rzeczowych przewidzianych w ramach przedmiotowego „Programu...”, przeznaczonych na inwestycje

budowlane, zakup wyposażenia Policji oraz wyposażenia osobistego i ochronnego policjantów. Realizacja działań profilaktycznych i operacyjno-wykrywczych przez wydziały BSWP w poszczególnych garnizonach Policji, była koordynowana przez powołany w tym celu zespół funkcjonariuszy Wydziału Analiz i Nadzoru BSWP.

W analizowanym okresie m.in:

- kontynuowano czynności, w tym analizę otrzymywanych - w ramach nawiązanej współpracy z kierownictwem wszystkich jednostek organizacyjnych Policji szczebla wojewódzkiego, szkół policyjnych i właściwych merytorycznie biur KGP - materiałów dot. przygotowywanych i realizowanych inwestycji i zakupów oraz weryfikację sygnałów o możliwych zagrożeniach, a na podstawie wyników tej analizy, w uzasadnionych sytuacjach podejmowano współdziałanie z komendantami właściwych jednostek w celu zapobieżenia i neutralizacji tych zagrożeń,
- kontynuowano spotkania z policjantami i pracownikami komórek organizacyjnych, zaangażowanych w proces modernizacji, poświęcone identyfikowaniu i przeciwdziałaniu nadużyciom o charakterze korupcyjnym, „zmowom cenowym” na szkodę Policji, a także przestępstwom kryminalnym (kradzieżom, fałszowaniu dokumentacji),
- doskonalono realizację opisanych wyżej czynności, poprzez bieżące analizowanie ich przebiegu i efektów oraz wymianę „dobrych praktyk” - podczas prezentowania problematyki na odprawach kadry kierowniczej, w drodze korespondencji prowadzonej pomiędzy terenowymi komórkami organizacyjnymi BSWP a zespołem koordynacyjnym, a także podczas zorganizowanego w dniu 16 maja 2019 r. szkolenia dla funkcjonariuszy Biura, zaangażowanych w realizację i koordynację tych czynności, przeprowadzonego przy udziale przedstawicieli Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
- zainicjowano, poprzez zwrócenie się do właściwych biur KGP, zawarcie porozumienia między Komendantem Głównym Policji i Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, o współpracy - w celu zwiększenia efektywności realizacji zadań obu organów, w tym poprzez wymianę informacji; aktualnie trwają prace związane z przygotowaniem projektu,
- przekazywano do Biura Kontroli KGP propozycje zagadnień i sugestie, wynikające z wiedzy zebranej przez BSWP, które mogłyby okazać się przydatne przy realizacji przez Biuro Kontroli KGP, a także przez Departament Nadzoru i Kontroli MSWiA, w 2019 i w 2020 r., czynności kontrolnych, służących zapewnieniu prawidłowości realizacji procesu modernizacji Policji.

Należy podkreślić, że sposób realizacji przez Komendanta Głównego Policji nadzoru nad *„Programem modernizacji Policji...”* w dwóch pierwszych latach jego wdrażania, wysoko oceniła Najwyższa Izba Kontroli, w wyniku kontroli, przeprowadzonej w 2019 r. w Policji. Podkreślona została m.in. rola Biura Spraw Wewnętrznych KGP, a następnie Biura Spraw Wewnętrznych Policji, w sprawowaniu przez Komendanta Głównego Policji przedmiotowego nadzoru, poprzez *prowadzenie m. in. działań w zakresie rozpoznawania, zapobiegania i zwalczania przestępczości popełnianej przez funkcjonariuszy i pracowników Policji oraz przestępstw przeciwko obrotowi gospodarczemu na szkodę Policji.*

Systemowe działania dot. przedmiotowego „Programu...” będą kontynuowane w drodze czynności o charakterze prewencyjnym - poprzez profilaktykę korupcji, oszustw na szkodę Policji i innych nadużyć, poprzez weryfikację uzyskiwanych sygnałów dotyczących zagrożeń w obszarze procesu modernizacji Policji, a także poprzez czynności wykrywcze ukierunkowane na ujawnianie przestępstw w tym obszarze.

II.5. Zapobieganie przestępczości w Policji.

W celu realizacji zadania, określonego w art. 5b ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, tj. **zapobiegania** przestępczości policjantów i pracowników Policji oraz przestępstw przeciwko obrotowi gospodarczemu popełnianych na szkodę Policji, określonych w art. 296-306 Kodeksu karnego, kontynuowano i doskonalono działania profilaktyczne na rzecz środowiska policyjnego, adresowane do wszystkich funkcjonariuszy i pracowników Policji. Działania te są ukierunkowane przede wszystkim na:

- podnoszenie świadomości policjantów i pracowników w zakresie zagrożeń przestępczością w środowisku policyjnym, z naciskiem na wskazywanie, jak radzić sobie w sytuacjach korupcyjnych,
- kształtowanie przez przełożonych właściwych postaw podległych policjantów i pracowników Policji - poprzez szkolenie i bieżący nadzór, jak również reagowanie na przejawy nieprawidłowości,
- inspirowanie do podjęcia przedsięwzięć prewencyjnych przez inne jednostki/komórki organizacyjne Policji.

Przeciwdziałanie przestępczości wśród policjantów i pracowników Policji odbywa się wielopłaszczyznowo, ale podstawową formą jest i pozostanie systematyczna obecność funkcjonariuszy BSWP w jednostkach i szkołach. W analizowanym **2019 r.** funkcjonariusze BSWP uczestniczyli w odprawach i spotkaniach z udziałem kadry kierowniczej garnizonów oraz przeprowadzili szkolenia profilaktyczne dla funkcjonariuszy (w tym nowo wstępujących do Policji) i pracowników Policji w jednostkach **566** razy, a w szkołach **67** razy. W trakcie tych bezpośrednich kontaktów przekazali wiedzę o potencjalnych zagrożeniach jak też zapobieganiu im, łącznie **22326** funkcjonariuszom i pracownikom Policji. Ponadto w 2019 r. funkcjonariusze BSWP kontynuowali udział w zajęciach organizowanych przez pełnomocników komendantów jednostek organizacyjnych Policji ds. ochrony praw człowieka w ramach *Programu doskonalenia zawodowego lokalnego w zakresie przeciwdziałania stosowaniu tortur*, które są realizowane w oparciu o pakiet edukacyjny, opracowany z inicjatywy Pełnomocnika KGP ds. Ochrony Praw Człowieka przy udziale m.in. BSWP.

BSWP jest także zaangażowane w prowadzenie w Policji, w ramach lokalnych planów doskonalenia zawodowego poszczególnych jednostek organizacyjnych i szkół Policji, dedykowanych szkoleń antykorupcyjnych, co wynika z przystąpienia w 2019 r. do realizacji rekomendacji dotyczących Policji, zawartych w Raporcie Ewaluacyjnym V rundy ewaluacyjnej Grupy Państw Przeciwko Korupcji (GRECO). Rola BSWP w działaniach GRECO w 2019 r. i obecnie, została opisana w dalszej części niniejszego podrozdziału **II.5. „Informacji...”**.

W związku z potrzebą doskonalenia realizacji opisanych wyżej działań, mających na celu zapobieganie przestępczości w Policji, powołany w dniu 12 grudnia 2018 r. zespół, opracował w 2019 r.

- w oparciu o dotychczasowe doświadczenia - nowy zbiór materiałów edukacyjnych, służących zapobieganiu zjawiskom przestępczym i kryminogennym dotyczącym funkcjonowania Policji, które będą wykorzystywane przy prowadzeniu zajęć w jednostkach organizacyjnych i szkołach Policji. Oprócz propozycji „uniwersalnej” prezentacji multimedialnej, zawiera on m.in. przykłady, ilustrujące zagrożenia, jakie wystąpiły w służbie prewencyjnej (w tym pionie ds. ruchu drogowego), w służbie kryminalnej i śledczej, a także w służbie wspomagającej. Przykłady te uwzględniają informacje o negatywnych konsekwencjach przestępczych nadużyć, w tym odpowiedzialności karnej ich uczestników - policjantów, pracowników i osób spoza Policji. Opracowane materiały zostały przekazane do wydziałów BSWP w formie umożliwiającej ewentualną modyfikację dla dostosowania zakresu do profilu uczestników zajęć, a także indywidualnych potrzeb funkcjonariusza prowadzącego te zajęcia.

BSWP na bieżąco korzystało w 2019 r. także z pozostałych wypracowanych środków oddziaływania profilaktycznego, m. in. w postaci pisemnych wystąpień do kierowników jednostek i komórek organizacyjnych Policji, w sytuacjach, gdy dostrzeżone zostaje występowanie patologii albo czynników kryminogennych, a podjęcie właściwych działań zapobiegawczych pozostaje w gestii przełożonych.

Ponadto, w zakresie szeroko rozumianego zapobiegania przestępczości w Policji - z udziałem policjantów i pracowników Policji, a także niektórych przestępstw dokonywanych na szkodę Policji przez osoby spoza niej, BSWP w 2019 r., prowadziło lub uczestniczyło - we współpracy z podmiotami policyjnymi i pozapolicyjnymi - w szeregu innych działaniach lub inicjatywach, w tym o charakterze:

prawnym i organizacyjnym:

- przedstawiciele BSWP uczestniczyli w pracach związanych z podsumowaniem V Rundy Ewaluacyjnej Grupy Państw Przeciwko Korupcji (GRECO), poświęconej ocenie Polski pod względem zgodności ze standardami Rady Europy w zakresie zapobiegania korupcji i promowania uczciwości w organach ścigania, a następnie - na podstawie Decyzji nr 165 Komendanta Głównego Policji z dnia 21 maja 2019 r. w sprawie powołania zespołu do analizy rekomendacji dotyczących Policji zawartych w *Raporcie Ewaluacyjnym V rundy ewaluacyjnej Grupy Państw Przeciwko Korupcji GRECO*, przewodniczyli pracom tego zespołu; w październiku 2019 r. zespół wypracował *Harmonogram dot. działań wdrożeniowych rekomendacji V rundy ewaluacyjnej GRECO w zakresie właściwości BSWP*, przewidujący m.in. doskonalenie działalności edukacyjnej i informacyjnej, harmonogram ten będzie realizowany w 2020 r. przy współpracy z podmiotami policyjnymi (m.in. właściwymi biurami KGP, Pełnomocnikiem KGP ds. Ochrony Praw Człowieka i jednostkami organizacyjnymi Policji),
- przedstawiciel BSWP uczestniczył w wymianie doświadczeń służb antykorupcyjnych państw europejskich, w zakresie przeciwdziałania i zwalczania korupcji, w ramach udziału w 19 Rocznej Konferencji oraz Zgromadzeniu Ogólnym EPAC/EACN - Europejscy Partnerzy Przeciwko Korupcji, która odbyła się w Sztokholmie w dniach 10-12 grudnia 2019 r.,

informacyjnym i edukacyjnym:

- opracowano i zamieszczono na stronie internetowej BSWP „*Informację na temat stanu zagrożenia przestępczością dotyczącą Policji w 2018 r.*” przeznaczoną zarówno dla środowiska policyjnego, jak również dla ogółu obywateli. Jej coroczne publikowanie ma za zadanie m.in.

uświadamianie społeczeństwu negatywnych skutków nakłaniania policjantów do przekraczania uprawnień lub niedopełniania obowiązków, a tym samym zapobieganie kierowaniu wobec nich propozycji korupcyjnych;

- Komendant Biura Spraw Wewnętrznych Policji, w wywiadzie udzielonym redaktorowi miesięcznika POLICJA 997, opublikowanym następnie w numerze 6 z czerwca 2019 r., przypomniał o występujących w Policji zagrożeniach oraz o poważnych konsekwencjach karnych i służbowych, jakie grożą policjantowi, który popełnienia przestępstwo,
- kontynuowano udział w realizacji inicjatywy Pełnomocnika Komendanta Głównego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka, polegającej na włączeniu do programów lokalnego doskonalenia zawodowego jednostek organizacyjnych i szkół Policji *Programu doskonalenia zawodowego lokalnego w zakresie przeciwdziałania stosowaniu tortur.*

*Opracowano w Wydziale Analiz i Nadzoru
Biura Spraw Wewnętrznych Policji*